

حجت الاسلام نهانودی، رئیس مرکز تحقیقات اسلامی مجلس شورای اسلامی: **کارشناسانه**

فرصت سازی برای نقش آفرینی

سپهر رسانه ای غرب برویم که به زنان با جسم و نمای ظاهری و زیبایی ابزاری و کالایی نگاه می شود. در نظام اسلامی مایه توانیم از زن به عنوان الگو و عامل اصلی جهت تربیت نسل، ایفای نقش عقیقانه در برش اخلاق مدار و عقلانیت به دنیا تعبیر کنیم. مادیرگ صرفاً توصیه به نقش آفرینی زن نداریم بلکه ما در حال گزارش از عملکرد میدانی زنان هستیم و این حضور را باید حضوری موفق تعریف کرد. زنان در حوزه های سیاست گذاری، خط مشی گذاری، برنامه ریزی، عاطفی - احساسی و تربیتی - فرهنگی نقش خود را به درستی ایفا و ثابت کردند عفت گرایی را در جامعه می توان با اندیشه موفق جلوه داد و الگوگیری کرد. به اعتقاد من مادر این بخش ها هم ظرفیت داریم و هم کارنامه ای داریم که می توانیم آن را معرفی کنیم و تاریخ و صدر اسلام نیز حضور مؤثر بانوان مؤمنه را در کنار وظیفه بزرگ تربیت نسلی و محوری خانواده نشان داده که در ساحت حکمرانی پر قدرت ترین تأثیر را در منابع انسانی و تربیت نسلی باید ایفا کنند.

نقش رسانه های زنان از صدر اسلام تا امروز

در گزارش هیئت اعرامی مسلمانان به حبشه که با مدیریت جعفر بن ابیطالب برادر بزرگوار امیر المؤمنین^(ع) به دستور پیامبر^(ص) اتفاق افتاد، مشاهده می کنیم اسلمه در این هیئت حضور داشته و نقش انعکاس خبری را ایشان انجام داده است. همچنین در بیعت عقبه با بیعت بانوان در غدیر خم شاهد حضور زنانی چون فضا و اسماء بنت عمیس بودیم تا این واقعه را مخابره کنند. شخصیت های بزرگی مانند حضرت صدیقه طاهره^(س)، حضرت زینب^(س) و حضرت معصومه^(س) و نشان دهنده افق پیشرو و والای نظام اسلامی و انقلابی در تأثیر گذاری ذیل امر ولایت است. در کتاب منتخب الاثر حدیثی از امام باقر^(ع) آمده است که در میان اصحاب خاص امام زمان^(ع) به حضور پنجاه زن تصریح دارد یعنی از آن ۳۱۳ نفر پنجاه شخصیت محوری زن هستند. به تعبیر رهبر معظم انقلاب الگوی سوم زن مسلمان انقلابی با رعایت حفظ کلیه قواعد و قوانین شرعی و حفظ حریم زن و مرد می تواند در ابعاد مختلفی همانند ارائه فکر و برنامه های عمیق راهبردی به حضور نسبی در عرصه های داخلی و بین المللی به عنوان فعالان رسانه نه آن گونه که تبرج زن غربی است، می تواند نقش دقیقی را برای زنان تعریف کند. برخی از تهیه کنندگان سینمای ما آثار عمیق و اصیلی در دوران بعد از انقلاب خلق و به فکر و فرهنگ جامعه تقدیم کردند. آن ها الگوهای دقیقی را اقتباس و با زبان و ادبیات رسانه ای منعکس و معرفی کردند.

امروز زن مسلمان انقلابی ایرانی با برخورداری از سواد رسانه ای، تصویری، توان ایجاد تحولات بزرگی را در کشور و بخش های منطقه ای و بین المللی دارد. علی رغم فشار های اقتصادی، زن مؤمن و مسلمان انقلابی در رسیدگی به وضعیت کشور لبنان و غزه با اهدای طلاها و جواهرات خود حماسه شگرفی را آفریدند. این امور در بخش های مختلف قابل گسترش است و اهداف و توانمندی های بزرگی را ایجاد می کند.

هر زمان که ما بر اساس مبانی دینی و شریعت خود از ظرفیت زنان استفاده کردیم و نقش مؤثری را از آن ها خواستیم، کار به درستی اتفاق افتاده و هنگامی که به سمت الگو برداری و گرت برداری از نظام رسانه ای غربی رفتیم دچار آسیب شدیم و مخرب ترین اتفاقات در آنجا رخ داد. اولین اثر آن علیه خود جامعه زنان بوده و سبب ایجاد فضای منحرف و انحطاطی شده است. ما باید با فرهنگ اصیل انقلابی، ایرانی، اسلامی و شیعی خود این بستر را فراهم کنیم و آن الگوی صحیح و مدل تراز یک زن مسلمان را در بخش های مختلف نظام ارتباطات رسانه ای خود نه برای داخل بلکه برای دنیای امروز مخابره کنیم.

آمنه مستقیمه زمانی که از بانوان صحبت می کنیم باید برگرفته از نقش و مسئولیت های آن ها در حوزه های فردی و اجتماعی باشد کما اینکه مردان را نیز باید بر اساس نقش های آن ها در دو گانه زوجیت زن و مرد در دیدگاه و فلسفه اسلامی و دینی مورد توجه قرار داد و عدالت پایگی جایگاه زن و مرد را هم بر اساس همین امر می توان تعریف و تفسیر کرد. بنابراین از منظر پایگاه عدالت به نقش های این دو جنس باید پرداخت. ما به صورت مستقیم مسئولیت تربیت نسلی، تحکیم بنیان خانواده، سلامت روحی و روانی جامعه را دنبال می کنیم لذا از ابتدای پیروزی انقلاب نقش تربیتی، ایجاد فضای سالم، رسیدگی به مسائل روح و روان خانواده و تحکیم بنیان خانواده همواره مطرح بوده است. هم در پیروزی انقلاب هم در تداوم انقلاب در دوره ایثار و مقاومت نقش زنان بسیار پر رنگ بوده و هیچ مانعی برای حضور زنان در بخش های مختلف نظیر نظامات اقتصادی، اجتماعی، علمی، فرهنگی تربیتی، آموزشی و ارتباطات و رسانه وجود نداشته و بلکه زمینه این حضور فراهم نیز شده است. برخی تصور می کردند پس از پیروزی انقلاب برای حضور زنان موانعی ایجاد خواهد شد، اگر چه مذاق شارع و روح شریعت به دلیل اهمیت جایگاه زن و نقش آفرینی تربیت نسلی به سمت پاسداشت و جلوگیری از آسیب های روحی روانی برای زنان در بستر اجتماع است و توصیه های موکد و افق های فقهی دقیقی ذکر شده که نقش مترقی نظام ولایت فقیه را برای دنیای امروز معرفی می کند، اما متأسفانه ما نتوانستیم این مباحث و منابع را با رویکرد اغنایی به جامعه مخاطب خود عرضه کنیم.

ابزار اتصال و ارتباط در حکمرانی رسانه ها

واقعیت قضیه این است که زنان با توجه به رویکردی که می توان در حکمرانی فرهنگی بر عهده آن ها گذاشت که نقش مؤثری را در جایگاه تربیت نسلی می توانند ایجاد و خیلی از آسیب های اجتماعی را مدیریت و هدایت کنند، ابزار اتصال و ارتباط در این حکمرانی رسانه ها هستند. رسانه ها به معنای عام خود ظرفیت اقناع اجتماعی، جامعه پذیر کردن فرهنگی و اخلاقی جامعه را بر عهده دارند. معتقدم در حکمرانی فرهنگی در برش سیاست گذاری و نیز در برش قانون گذاری جهت تنظیم گری قواعد و مسائلی که در رسانه ها بسیار مهم است، همان نقش تأثیر گذار در خانواده را می توانیم با برنامه ریزی و سیاست گذاری در افق ذهنی و دیدگاه زنان در برش های مختلف از آن استفاده کنیم.

حضور اثرگذار در فضای رسانه

اگر چه امروز در جایگاه قانون گذاری مثل مجلس شورای اسلامی فرا کسیون زنان را داریم و در بخش های مختلف سیاست گذاری شاهد حضور مؤثر زنان هستیم اما اگر بخواهیم برای آن ها در رسانه تفکیک نقش کنیم، بانوان بعد از انقلاب در فعالیت های رسانه ای حضور مؤثری داشتند، در برنامه سازی ها شاهد حضور کارگردان ها، تهیه کنندگان، مجریان، بازیگران موفق بوده ایم، در بخش های شغلی رسانه همانند تصویر برداری، صدا برداری و از این دست مسائل فوق العاده حضور زنان مفید و مؤثر بوده است اما به اعتقاد من ما این نقش را کم رنگ در عرصه های سیاست گذاری، برنامه ریزی و خط مشی گذاری در رسانه های خود به زنان داده ایم.

افق اندیشه زنان در فعالیت های بین المللی رسانه ای

همچنین در عرصه های بین المللی سپهر رسانه نه تنها حضور فیزیکی بلکه افق اندیشه آنان را شاهد هستیم به این معنا که زمانی که به بسیاری از زنان الگوی زن اسلامی و انقلابی را معرفی می کنند با حفظ حریم زن و تحولات مورد نیاز آن را به خود نزدیک می بینند، بنابراین ماصر فانیاید به گرت برداری از

آیا انقلاب بستر شدن زنان در حوزه های حقوقی را فراهم کرده است؟

بله، انقلاب اسلامی فرصت را فراهم کرد، اتفاقاً با یک نگاه مترقی و نو. معتقدم برگ برنده نظام هم همین نگاه بوده. لیکن رشد و شش مند، دقیق و عالمانه ای نیست. ۶۰ درصد دانشگاه ها دخترند اما پلنی برای بعدش نیست.

با توجه به جایگاه حقوقی که داشتید چه تلاش هایی برای بهبود شرایط زنان انجام داده اید؟

من متولی امور زنان نبودم دستیار رئیس جمهور در پیگیری حقوق و آزادی های اجتماعی بودم. در اولین قدم تلاش کردم به کمک همکاران متخصص مسئله های اساسی را شناسایی کنیم و دقیقاً مبتنی بر قانون اساسی و در چارچوب آن پیشنهادهایی در قالب طرح و بسته های سیاستی و حمایتی، تهیه گزارش واقعی از کف جامعه و پیگیری حقوق تضییع شده بانوان تنها بخشی از کارمان بود. البته من نه ساختار داشتم، نه بودجه، نه امکان بهره مندی از نیروی کافی. بخشی از کار ما تجربه سخت یک غیر آقا زاده در ساختار با درایت یک رئیس جمهور مردمی و شجاع خودش یک مدل حکمرانی انقلابی بود. بنابراین، همه مرارت های طاقت فرسا را صبورانه تحمل کردیم تا این گفتمان بماند و نشان دهیم انقلاب اسلامی علائم جدی حیاتی در این حوزه دارد.

چه اقدام خاصی برای حل مسائل زنان انجام داده اید؟

بخشی از ما موریم پیگیری حقوق مادی و معنوی زنان بود، نگاه دقیق به حوزه زنان مستلزم این است خود آنان در کلان تصمیم گیری ها و تصمیم سازی ها باشند. باور مندی به رشدی که زنان در بستر انقلاب اسلامی کردند باید در ذهن مردان به ویژه مسئولان اگر نیست، هست شود. مسئله ها در طیف های مختلف متفاوت است ما به خلاء های طیفی از باب پیگیری ورود داشتیم و پیشنهادهایی تقدیم رئیس جمهور شهید می کردیم، به ویژه در حوزه آسیب های اجتماعی که در بعضی آسیب هارنگ و شکل زنانه گرفته جدی و علمی ورود کردیم. مباحث مربوط به حق مادری برای مادران شاغل، پیشنهادها و بسته های سیاستی حمایتی در باره مادران دارای فرزند خاص، تلاش برای ایجاد واقعی شورای فقهی زنان و تهیه طرح مطالعاتی آن که اتفاقاً خیلی از مسئله ها و حلشان ربط مستقیم با آن دارد. آسیب شناسی مختصری در باره حضور زنان در ساختارها، حتی طرح های ایجابی در مقوله حجاب و پوشش، در راستای هویت بخشی زن ایرانی، همکاری با بنیاد بین المللی امام رضا^(ع) در باره نقش تمدنی مادران ائمه^(ع) که واقعات از زن مسلمان هستند، تلاش برای حضور زنان در جمع شش نفر حقوقدان شورای نگهبان و حضور در پژوهشکده شورای نگهبان که معتقدم یک اقدام مهم و ضروری برای فهم دقیق مسئله های حوزه زنان است و بالاخره کنار زنان بودن هر جایی که محدودیتی بی قاعده تهدیدشان می کرد با همه مشکلاتی که بود، در باره شان حرف زدیم.

امیدوارم حاصل این گفت و گو امید برای زنان فرهیخته، تأمل و توجه برای مسئولان و اعتماد به ظرفیت عظیم جامعه زنان نخبه برای در دست گرفتن امور بر حسب شاخص شایستگی باشد.

